

INFORMATOR

o XXII Olimpiadzie
Wiedzy Ekonomicznej

rok szkolny 2008/2009

*Środowisko naturalne
w procesie gospodarowania*

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

INFORMATOR

o XXII Olimpiadzie
Wiedzy Ekonomicznej

rok szkolny 2008/2009

*Środowisko naturalne
w procesie gospodarowania*

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
Warszawa 2008

Redakcja
Artur Pollok i Grzegorz Wałęga

Projekt okładki i strony tytułowej
Mirosław Krzyszkowski

Korekta
Zespół

© Copyright by Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2008

ISBN 978-83-88700-21-7

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
ul. Nowy Świat 49
00-042 Warszawa

Skład, łamanie, druk i oprawa
TECHNET Sp. z o.o.
ul. Biskupińska 3A
30-732 Kraków

Wydanie I
Nakład 5.180+20 egz.
Objętość 2,3 ark. wyd.

SPIS TREŚCI

List do dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych	5
List od Ministra Środowiska	7
Informacje o XXII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej	8
Kalendarium XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	12
Nagrody	13
Mecenasi Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	14
Zgłoszenie udziału w XXII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej	15
Informacje o organizatorach – dane teleadresowe	16
Skład Komitetu Głównego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej (kadencja 2007–2012)	20
Regulamin Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	23
Program Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej „Teoria i praktyka gospodarowania”	31
Literatura i źródła wiedzy zalecane w przygotowaniach do XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	35
Wskazówki metodyczne dla nauczycieli sprawujących opiekę nad uczestnikami Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	37
Pytania z trzech ostatnich edycji Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	40
Podsumowanie XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej	49

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

Komitiet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

Dyrektorzy
szkół ponadgimnazjalnych

Szanowni Państwo,

Komitiet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej serdecznie zaprasza do wzięcia udziału w XXII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej. W roku szkolnym 2008/2009 hasłem przewodnim Olimpiady jest „Środowisko naturalne w procesie gospodarowania”. Patronat honorowy nad XXII Olimpiadą objął Minister Środowiska prof. dr hab. inż. Maciej Nowicki.

Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, organizowana przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne jako zadanie zlecone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, należy do największych i najważniejszych przedsięwzięć z zakresu edukacji ekonomicznej skierowanych do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z całego kraju i ich nauczycieli.

Olimpiada przyczynia się do upowszechniania wiedzy o współczesnej gospodarce. Sprzyja wyłanianiu najbardziej utalentowanej młodzieży do szkół wyższych i stara się wspierać dalszy jej rozwój. Ponad dwudziestoletnie doświadczenie pozwala nam stwierdzić, że cele te są realizowane z powodzeniem. Laureaci i finaliści Olimpiady są już uznanymi naukowcami, menedżerami oraz urzędnikami wysokiego szczebla administracji rządowej.

Dla laureatów Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej oraz nauczycieli sprawujących nad nimi opiekę, a także dla najlepszych szkół przewidziane są rokrocznie nagrody pieniężne i rzeczowe. Jednocześnie pragniemy podkreślić, że udział uczniów w finałach olimpiad przedmiotowych umacnia pozycję szkoły w rankingach szkół średnich.

Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej rozwija się dynamicznie, co znajduje swój wyraz w liczbie uczestników i szkół przystępujących do zawodów. W bieżącej edycji Olimpiady kontynuujemy zmiany mające na celu uatrakcyjnienie zawodów dla młodzieży, a także usprawnienie ich organizacji. Jedną z nich jest elektroniczny formularz zgłoszenia szkoły do zawodów XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej. Znajduje się on pod adresem www.pte.pl/zgloszenia_owe, gdzie został również zamieszczony pełny opis procedury zgłoszenia szkoły do zawodów. Ponadto zostały dokonane zmiany w Regulaminie Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej. Wyrażamy nadzieję, że wprowadzane modyfikacje spotkają się z życzliwym przyjęciem ze strony uczestników Olimpiady i ich opiekunów.

W bieżącej edycji Olimpiady każdy uczestnik zawodów I stopnia (szkolnych) otrzyma nieodpłatnie egzemplarz specjalnego wydania książki prof. dr. hab. Grzegorza W. Kołodki

pt. *Wędrujący świat* (Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2008). Książka ta stanowić będzie niezastąpioną pomoc w przygotowaniu uczestników do zawodów, a także doskonały punkt wyjścia do zgłębiania zagadnień związanych z hasłem przewodnim aktualnej edycji Olimpiady.

Komitet Główny zwraca się z prośbą o pomoc w przeprowadzeniu XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, a zwłaszcza o:

- rozpowszechnienie przez nauczycieli wśród uczniów informacji o Olimpiadzie (w tym celu prosimy wykorzystać treść niniejszego informatora oraz załączony plakat popularyzujący Olimpiadę);
- zorganizowanie Komisji Szkolnej Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej oraz wypełnienie elektronicznego formularza zgłoszenia udziału szkoły w zawodach bieżącej edycji Olimpiady;
- stworzenie uczniom biorącym udział w Olimpiadzie możliwości wysłuchania wykładów związanych z jej tematyką oraz przestudiowania odpowiedniej literatury i materiałów;
- nadzorowanie prac przygotowawczych i przebiegu Olimpiady w szkole we współdziałaniu z Komitetem Okręgowym.

Pragniemy podkreślić, że pomyślna realizacja tak wielkiego przedsięwzięcia, jakim jest Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, nie byłaby możliwa bez pracy dyrektorów szkół oraz nauczycieli, którzy z zaangażowaniem przygotowują młodzież do Olimpiady i są głównymi organizatorami zawodów szkolnych. Jak zawsze liczymy na Państwa pomoc i współpracę. Za ten ogromny wkład pracy Komitet Główny już dziś składa wyrazy serdecznego podziękowania i uznania.

Wersja elektroniczna niniejszego Informatora, a także aktualne informacje o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej są zamieszczone na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, znajdującej się pod adresem www.pte.pl/owe, do odwiedzania której serdecznie zapraszamy.

W wypadku jakichkolwiek pytań odnośnie organizacji i przebiegu Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej prosimy o kontakt z właściwym miejscowo Komitetem Okręgowym. Dane teleadresowe Komitetów Okręgowych wraz z ich właściwością miejscową są zamieszczone w niniejszym Informatorze.

Wszystkim uczestnikom Olimpiady życzymy wielu sukcesów w jej XXII edycji.

prof. dr hab. Stanisław Owsiak
przewodniczący Komitetu Głównego
Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

Warszawa, sierpień 2008 r.

Warszawa, dnia 31 marca 2008 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

Maciej Nowicki

DEiKSe-079-82/781/2008kh

Pani
prof. Elżbieta Mączyńska-Ziemacka
Prezes Polskiego Towarzystwa
Ekonomicznego

Uprzejmie dziękuję za informacje dotyczące XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, która będzie odbywać się w roku szkolnym 2008/2009 w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie całego kraju.

Z dużym zainteresowaniem zapoznałem się z założeniami tego wydarzenia, którego myślą przewodnią będzie: „Środowisko naturalne w procesie gospodarowania”.

Wyrażam przekonanie, iż podjęty temat ochrony środowiska w kontekście zmian gospodarczych zwróci uwagę młodszej grupy naszego społeczeństwa na problemy, stanowiące zagrożenie dla zrównoważonego rozwoju.

Resort środowiska popiera działania, które mogą wpłynąć pozytywnie na kształtowanie świadomości ekologicznej. Dlatego też przychyliam się do państwa prośby i z przyjemnością przyjmuję honorowy patronat nad tym przedsięwzięciem.

Łączę wyrazy szacunku i serdecznie pozdrawiam organizatorów oraz uczestników Olimpiady.

MINISTER ŚRODOWISKA

Maciej Nowicki

INFORMACJE O XXII OLIMPIADZIE WIEDZY EKONOMICZNEJ

W roku szkolnym 2008/2009 zostanie przeprowadzona XXII Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej. Hasło przewodnie bieżącej edycji to „Środowisko naturalne w procesie gospodarowania”.

Temat ten został wybrany nieprzypadkowo, ponieważ współcześnie kwestie związane ze środowiskiem naturalnym nabierają szczególnego znaczenia dla rozwoju gospodarki.

Środowisko naturalne jest istotnym zasobem w procesie gospodarowania. Jego rolę można rozpatrywać w wielu aspektach, co znajduje swoje odzwierciedlenie we współczesnych kierunkach badań ekonomicznych.

Z jednej strony poszukiwane są warunki optymalnego wykorzystania zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, niezależnie od tego czy są one odnawialne czy nieodnawialne. Odrębnym problemem jest efektywność ekonomiczna nakładów na ochronę środowiska (poprzez pomiar społecznych i prywatnych kosztów), jak również określenie znaczenia celów ekologicznych w strategiach podmiotów gospodarczych. Za ciągle otwarte można uznać pytanie o wzajemne relacje kryteriów ekologicznych i ekonomicznych w przedsięwzięciach gospodarczych. Ponadto należy pamiętać, że środowisko naturalne stanowi ważny element w procesie zaspokajania potrzeb gospodarstw domowych i w ostatnich latach, poprzez edukację ekologiczną, nabiera szczególnego znaczenia. W aspekcie makroekonomicznym środowisko naturalne jest niezmiennie istotnym czynnikiem w procesie wzrostu gospodarczego. Zajmuje ono kluczowe miejsce w koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz ekorozwoju. W powyższym aspekcie szczególnie istotne jest poszukiwanie sposobu rozwiązania problemu wyczerpujących się bogactw naturalnych i związanych z nim kryzysów na rynkach światowych.

Z drugiej strony należy również pamiętać, że mechanizm rynkowy często nie potrafi samodzielnie uporać się z negatywnym wpływem gospodarczej działalności człowieka na środowisko naturalne. W przeciwdziałaniu negatywnym efektom zewnętrznym ważną rolę odgrywa państwo, które nie tylko chroni środowisko przyrodnicze, ale także zapewnia możliwość utrzymania jego równowagi w długim okresie. Współcześnie polityka państwa odchodzi od tradycyjnie pojmowanej ochrony środowiska na rzecz próby dostosowania celów gospodarczych do możliwości, które stwarza środowisko. Na tym tle powstaje pytanie o zakres ingerencji państwa w mechanizm rynkowy oraz dobór odpowiednich instrumentów w korygowaniu pojawiających się błędów rynku. Skoro jakość środowiska naturalnego uznawana jest za dobro publiczne, to musi ono znaleźć się wśród priorytetów polityki państwa. Wymaga to kompleksowego podejścia do rozwiązywania tego problemu po-

przez kształtowanie ładu ekologicznego, społecznego, ekonomicznego, przestrzennego i instytucjonalno-politycznego. W tym względzie duża rola przypisywana jest instytucjom państwowym, które prowadzą nowoczesną politykę ekologiczną i umożliwiają dostosowanie do standardów oraz norm Unii Europejskiej.

Przyjęta formuła Olimpiady ma na celu zarówno sprawdzenie zdobytej wiedzy ekonomicznej, jak i sprzyjanie rozwojowi samodzielnego myślenia.

Pytania opisowe o charakterze ogólnym (przekrojowym) w części pisemnej Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej będą koncentrować się wokół zagadnień związanych z hasłem przewodnim jej XXII edycji zgodnie z zarysem problematyki przedstawionym powyżej.

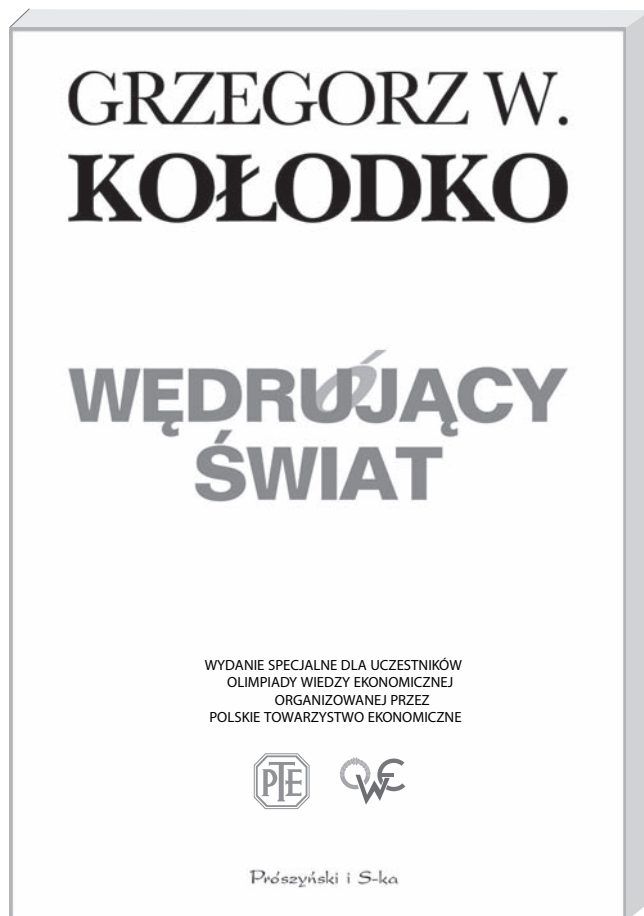
Pytania testowe będą natomiast odzwierciedlać całą problematykę zawartą w programie Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej pt. „Teoria i praktyka gospodarowania” z uwzględnieniem zagadnień przedstawionych w literaturze zalecanej w przygotowaniach do Olimpiady.

Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej ma charakter III stopniowych zawodów, przy czym zawody I i II stopnia (szkolne i okręgowe) będą oparte na egzaminie pisemnym, natomiast zawody III stopnia (centralne) zarówno na egzaminie pisemnym, jak i ustnym. Szczegółową strukturę pytań oraz punktacji odpowiedzi w zawodach poszczególnych stopni Olimpiady przedstawia tabela.

Struktura pytań oraz punktacji odpowiedzi w zawodach poszczególnych stopni XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej			
Zawody	Pytanie	Liczba punktów	
I stopnia (szkolne)	a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym (przekrojowym), nawiązujące do hasła przewodniego OWE, oparte na książce prof. dr. hab. Grzegorza W. Kołodki pt. <i>Wędrujący świat</i> (Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2008)	20 pkt.	
	b) zadanie z podstaw ekonomii	10 pkt.	
	c) 35 pytań testowych jednokrotnego wyboru (po 2 pkt. każde)	70 pkt.	
	Razem	100 pkt.	
II stopnia (okręgowe)	a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym (przekrojowym) nawiązujące do hasła przewodniego OWE	20 pkt.	
	b) pytanie sprawdzające rozumienie tekstu lub artykułu podanego na zawodach (lub kilku artykułów), tematycznie powiązanego z hasłem przewodnim OWE	20 pkt.	
	c) 30 pytań testowych jednokrotnego wyboru (po 2 pkt. każde)	60 pkt.	
	Razem	100 pkt.	
III stopnia (centralne)	egzamin pisemny	a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym (przekrojowym) nawiązujące do hasła przewodniego OWE	20 pkt.
		b) pytanie opisowe, wybierane spośród 2–3, uwzględniające preferencje sponsora	10 pkt.
		c) zadanie analityczne sprawdzające umiejętność interpretacji zjawisk i tendencji obserwowanych w gospodarce	10 pkt.
		d) 30 pytań testowych wielokrotnego wyboru (maksymalnie po 2 pkt. każde, punktowanych według zasady: 0–1–2 pkt.)	60 pkt.
		Razem	100 pkt.
	egzamin ustny*	W ramach części ustnej zawodów uczestnicy zakwalifikowani do tych egzaminów:	
		a) odpowiadają na jedno dwuczłonowe pytanie (teoretyczno-praktyczne)	20 pkt.
		b) prezentują wskazany przez jury jeden z 3 wcześniej zadanych tematów (tematy te zostaną podane uczestnikom zawodów centralnych przed ich rozpoczęciem)	15 pkt.
		Razem	35 pkt.
	Razem egzamin pisemny i ustny		135 pkt.

* Do części ustnej egzaminu przystępują tylko ci uczestnicy zawodów III stopnia (centralnych), którzy z egzaminu pisemnego uzyskali minimum kwalifikacyjne ustalone przez jury. Każdy uczestnik podczas części ustnej egzaminu odpowiada na pytania zawarte w wylosowanym przez siebie zestawie pytań. Ocena odpowiedzi z części ustnej egzaminu jest ustalana jako średnia arytmetyczna liczby punktów przyznanych przez poszczególnych członków jury.

Każdy uczestnik zawodów I stopnia (szkolnych) XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej otrzyma nieodpłatnie egzemplarz książki:

Książki zostaną rozesłane na początku października br. do szkół, które zgłoszą udział w Olimpiadzie. Ta bezprecedensowa inicjatywa – po raz pierwszy w ponad dwudziestoletniej historii Olimpiady – nie byłaby możliwa dzięki hojnemu wsparciu jej mecenasów.

Pytanie opisowe o charakterze ogólnym (przekrojowym) na zawodach I stopnia (szkolnych) XXII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej będzie oparte na książce prof. dr. hab. Grzegorza W. Kołodki pt. *Wędrujący świat*. Przeczytaj książkę i napisz najlepszą odpowiedź w formie eseju na postawione pytanie!

Odwiedź również portal internetowy specjalnie przygotowany dla Czytelników książki *Wędrujący świat*, znajdujący się pod adresem www.wedrujacyswiat.pl.

KALENDARIUM XXII OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

do 30 września 2008 r.	zgłoszenie udziału szkoły w Olimpiadzie wraz z podaniem liczby uczestników zawodów I stopnia (szkolnych) i składu Komisji Szkolnej
do 6 października 2008 r.	przesłanie do szkół wydania specjalnego książki prof. dr. hab. Grzegorza W. Kołodki pt. <i>Wędrujący świat</i> (Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2008)
5 listopada 2008 r.	zawody I stopnia (szkolne) – rozpoczęcie zawodów o godz. 9⁰⁰
do 12 listopada 2008 r.	przekazanie przez szkoły do Komitetu Okręgowego prac z zawodów I stopnia (szkolnych) wraz z protokołami
do 30 listopada 2008 r.	ogłoszenie przez Komitety Okręgowe listy osób zakwalifikowanych do zawodów II stopnia (okręgowych) wraz z wynikami
9 stycznia 2009 r.	zawody II stopnia (okręgowe) – rozpoczęcie zawodów o godz. 11⁰⁰
do 30 stycznia 2009 r.	ogłoszenie przez Komitet Główny listy osób zakwalifikowanych do zawodów III stopnia (centralnych) wraz z wynikami
do 13 lutego 2009 r.	przekazanie uczestnikom Olimpiady przez Komitet Główny pisemnych zawiadomień o zakwalifikowaniu do zawodów III stopnia (centralnych) wraz z informacjami dotyczącymi przebiegu tych zawodów
28 i 29 marca 2009 r.	zawody III stopnia (centralne)
29 marca 2009 r.	ogłoszenie listy laureatów Olimpiady
do 15 czerwca 2009 r.	uroczyste spotkanie z laureatami Olimpiady, ich nauczycielami, dyrektorami szkół oraz sponsorami – wręczenie dyplomów, zaświadczeń i nagród

NAGRODY

Laureaci Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej są przyjmowani na kilkadziesiąt wyższych uczelni z pominięciem postępowania rekrutacyjnego. Część uczelni stosuje również preferencje dla finalistów Olimpiady. Szczegółowe uprawnienia laureatów i finalistów ubiegających się o przyjęcie na studia wyższe wynikają z uchwał senatów poszczególnych uczelni.

Na podstawie § 112 ust. 1 rozporządzenia ministra edukacji narodowej z 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. z 2007 r., nr 83, poz. 562) oraz komunikatu dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, laureaci i finaliści Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej są zwolnieni z etapu pisemnego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik ekonomista. Zwolnienie z egzaminu zawodowego jest równoznaczne z uzyskaniem najwyższego wyniku.

Dodatkowo laureaci, ich nauczyciele oraz szkoły, które uzyskały najlepsze wyniki w Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej otrzymują corocznie atrakcyjne nagrody ufundowane przez mecenasów Olimpiady. Wśród nagród dla laureatów znajdują się m.in.:

- nagrody pieniężne,
- stypendia naukowe,
- wyjazdy zagraniczne,
- staże i praktyki,
- nagrody rzeczowe.

System nagród ma sprzyjać dalszemu rozwojowi młodych talentów, do czego Komitet Główny i Rada Sponsorów przywiązują wielką wagę. Wykaz nagród przyznanych laureatom XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej został opublikowany na stronie internetowej Olimpiady.

Ponadto, w ramach zawodów III stopnia (centralnych) przeprowadzany jest dodatkowy konkurs o nagrodę specjalną przyznaną przez Kapitułę pod przewodnictwem prezesa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Nagroda ta przyznawana jest głównie za prezentację zdolności praktycznego wykorzystania wiedzy ekonomicznej. Tematyka tego konkursu określana jest corocznie przez sponsora nagrody specjalnej.

W trzech ostatnich edycjach Olimpiady sponsorem nagrody specjalnej była Polska Izba Ubezpieczeń (www.piu.org.pl), a tematyka konkursu dotyczyła rynku ubezpieczeń gospodarczych. W XXI Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej przeprowadzono także konkurs o nagrodę specjalną Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami (www.izfa.pl). Nagroda ta została przyznana za napisanie ciekawego i nieszablonowego – eseju na temat rynku funduszy inwestycyjnych.

MECENASI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

- Premier Rzeczypospolitej Polskiej
- Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- Agencja Rozwoju Przemysłu SA
- Bank BPH SA
- Bank Ochrony Środowiska SA
- Biuro Informacji Kredytowej SA
- Centrum Edukacji Statystycznej GUS
- C.H. Beck sp. z o.o.
- Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o.
- FAKRO SA
- FORMAT Biuro Informatyki Stosowanej
- Fundacja BRE Banku
- Fundacja Edukacji Rynku Kapitałowego
- Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami
- Komisja Nadzoru Finansowego
- Mennica Polska SA
- Narodowy Bank Polski
- „Nowe Życie Gospodarcze”
- PKO Bank Polski SA
- Polska Izba Ubezpieczeń
- Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne SA
- „Rynek Kapitałowy”
- Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
- Telekomunikacja Polska SA
- Wydawnictwo Naukowe PWN SA
- Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie

ZGŁOSZENIE UDZIAŁU W XXII OLIMPIADZIE WIEDZY EKONOMICZNEJ

Zgłoszenia udziału szkoły w XXII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej przyjmowane są w nieprzekraczalnym terminie **do 30 września 2008 r.** za pomocą elektronicznego formularza, który znajduje się pod adresem internetowym:

www.pte.pl/zgloszenia_owe

Po wypełnieniu formularza na podany przy zgłoszeniu adres e-mail zostanie wysłany link internetowy, po aktywacji którego zgłoszenie zostanie zarejestrowane.

Niezbędnym warunkiem przyjęcia zgłoszenia udziału szkoły w XXII Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej jest również przesłanie priorytetowym listem poleconym (lub faksem) na adres właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego Olimpiady podpisanej i opieczetowanej karty zgłoszenia wydrukowanej podczas rejestracji internetowej.

Pełny opis procedury wraz z instrukcją znajduje się na wskazanej powyżej stronie internetowej. W wypadku problemów technicznych lub pytań prosimy o kontakt z Biurem Komitetu Głównego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej (tel. 0-22 551-54-18, 0-22 551-54-07 lub e-mail: owe@pte.pl).

INFORMACJE O ORGANIZATORACH – DANE TELEADRESOWE

Komitiet Główny OWE

ul. Nowy Świat 49, 00-042 Warszawa

tel.: 0-22 551-54-18, 0-22 551-54-07

fax: 0-22 551-54-44

e-mail: owe@pte.pl

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Owskiak

sekretarz naukowy: mgr Grzegorz Wałęga

tel.: 605-88-28-78; e-mail: walega@pte.pl

Komitiet Okręgowy OWE w Białymstoku

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku

ul. Choroszczańska 31, 15-732 Białystok

właściwość miejscowa: województwo podlaskie

przewodniczący: prof. dr hab. Ryszard Horodeński

sekretarz: dr Jolanta Sienkiewicz

tel./fax: 0-85 652-09-25

e-mail: jolsien@poczta.onet.pl

Komitiet Okręgowy OWE w Bydgoszczy

ul. Długa 34, 85-034 Bydgoszcz

właściwość miejscowa: województwo kujawsko-pomorskie

przewodniczący: prof. dr hab. Jerzy Kozłowski

sekretarz: Elżbieta Paner

tel.: 0-52 322-65-52, fax: 0-52 322-67-81

e-mail: sekretariat@pte.bydgoszcz.pl

Komitiet Okręgowy OWE w Częstochowie

ul. Kilińskiego 32/34, 42-200 Częstochowa

właściwość miejscowa: część województwa śląskiego – powiaty: grodzki

Częstochowa, częstochowski, kłobucki, lubliniecki, myszkowski, zawierciański

przewodniczący: mgr Eugeniusz Głód

sekretarz: mgr Krystyna Borkowska

tel.: 0-34 324-97-33, 0-34 324-26-30

e-mail: opteczwa@onet.pl

Komitet Okręgowy OWE w Gdańsku

ul. Długi Targ 46/47, 80-830 Gdańsk
właściwość miejscowa: województwo pomorskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Krystyna Wojewódzka-Król
sekretarz: mgr Elżbieta Kutnik
tel.: 0-58 301-99-71, 0-58 301-52-46, tel./fax: 0-58 301-54-61
e-mail: e.kutnik@gdansk.pte.pl

Komitet Okręgowy OWE w Katowicach

ul. Misjonarzy Oblatów 27, 40-129 Katowice
właściwość miejscowa: województwo śląskie oprócz powiatów: grodzkiego
Częstochowa, częstochowskiego, kłobuckiego, lublinieckiego, myszkowskiego,
zawierciańskiego
przewodnicząca: prof. dr hab. Gabriela Łukasik
sekretarz: dr Alojzy Czech
tel.: 0-32 259-88-78, 0-32 259-62-79, tel./fax: 0-32 258-54-82
e-mail: aczech@ae.katowice.pl

Komitet Okręgowy OWE w Kielcach

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Kochanowskiego w Kielcach,
Wydział Zarządzania i Administracji
ul. Świętokrzyska 21, 25-406 Kielce
właściwość miejscowa: województwo świętokrzyskie
przewodniczący: prof. dr hab. Andrzej Szplit
sekretarz: mgr Leszek Papaj
tel.: 0-41 349-65-28
e-mail: rol05@kielce.uw.gov.pl

Komitet Okręgowy OWE w Krakowie

ul. Lubelska 21, 30-003 Kraków
właściwość miejscowa: województwo małopolskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Aleksandra Lityńska
sekretarz: mgr Marta Pytel
tel.: 0-12 634-32-59, tel./fax: 0-12 634-03-81
e-mail: marta.pytel@uek.krakow.pl

Komitet Okręgowy OWE w Lublinie

ul. Ułanów 25/45, 20-554 Lublin
właściwość miejscowa: województwo lubelskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek
sekretarz: mgr Marzena Strug
tel./fax: 0-81 532-84-14
e-mail: pte@lublin.net.pl

Komitet Okręgowy OWE w Łodzi

ul. Wólczańska 51, 90-608 Łódź
właściwość miejscowa: województwo łódzkie
przewodnicząca: prof. dr hab. Małgorzata Burchard-Dziubińska
sekretarz: Grażyna Zerfass
tel.: 0-42 632-21-15, tel./fax: 0-42 632-28-19, 0-42 632-28-17
e-mail: gz_pte@vp.pl

Komitet Okręgowy OWE w Olsztynie

ul. 1 Maja 13, 10-117 Olsztyn
właściwość miejscowa: województwo warmińsko-mazurskie
przewodniczący: dr Stefan Strumiłło
sekretarz: mgr Eleonora Szczęsna
tel.: 0-89 527-58-25, tel./fax: 0-89 527-24-49
e-mail: pte@pteolsztyn.edu.pl

Komitet Okręgowy OWE w Opolu

ul. Piastowska 17, 45-082 Opole
właściwość miejscowa: województwo opolskie
przewodniczący: prof. dr hab. Zbigniew Mikołajewicz
sekretarz: mgr Elżbieta Ładwik
tel.: 0-77 453-63-74, tel./fax: 0-77 453-60-09
e-mail: pte@pte.com.pl

Komitet Okręgowy OWE w Poznaniu

ul. Klasztorna 24/25, 61-777 Poznań
właściwość miejscowa: województwo wielkopolskie
przewodniczący: prof. dr hab. Kazimierz Dobrzański
sekretarz: mgr Magdalena Janiak
tel.: 0-61 852-86-91, tel./fax: 0-61 851-90-58
e-mail: m.janiak@pte.poznan.pl

Komitet Okręgowy OWE w Rzeszowie

ul. Hetmańska 15, 35-045 Rzeszów
właściwość miejscowa: województwo podkarpackie
przewodnicząca: dr Krystyna Sieniawska
sekretarz: Danuta Szukała
tel.: 0-17 853-36-49, tel./fax: 0-17 853-38-15
e-mail: pterzeszow@poczta.onet.pl

Komitet Okręgowy OWE w Szczecinie

pl. J. Kilińskiego 3, 71-414 Szczecin
właściwość miejscowa: województwo zachodnio-pomorskie
przewodniczący: prof. dr hab. Adam Szewczuk
sekretarz: dr Jadwiga Jefimowicz
tel.: 0-91 455-34-55, tel./fax: 0-91 455-34-71
e-mail: j.jefimowicz@wp.pl

Komitet Okręgowy OWE w Warszawie

ul. Rakowiecka 41 lok. 28, 02-521 Warszawa
właściwość miejscowa: województwo mazowieckie
przewodniczący: prof. dr hab. Czesław Skowronek
sekretarz: mgr Hanna Weszczak
tel.: 0-22 848-60-56, fax: 0-22 848-61-90
e-mail: olimpiada@pteprofit.pl

Komitet Okręgowy OWE we Wrocławiu

ul. Łaciarska 28, 50-146 Wrocław
właściwość miejscowa: województwo dolnośląskie
przewodnicząca: prof. dr hab. Elżbieta Kundera
sekretarz: mgr Urszula Kosowska
tel./fax: 0-71 343-63-18, 0-71 344-20-44
e-mail: pte-wroclaw@tlen.pl

Komitet Okręgowy OWE w Zielonej Górze

ul. Żeromskiego 3, 65-066 Zielona Góra
właściwość miejscowa: województwo lubuskie
przewodniczący: dr inż. Paweł Kuźdowicz
sekretarz: Beata Rydzio
tel.: 0-68 327-04-19, 0-68 320-25-89
e-mail: pte@zg.pl

SKŁAD KOMITETU GŁÓWNEGO OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ (KADENCJA 2007–2012)

- **prof. dr hab. Stanisław Owsiak**
kierownik Katedry Finansów na Wydziale Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, doktor honoris causa Uniwersytetu Szczecińskiego, członek Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, członek Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk, członek Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów w Warszawie, członek Rady Polityki Pieniężnej, członek Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Warszawie – **przewodniczący Komitetu Głównego**

- **prof. dr hab. Waldemar Grzywacz**
profesor w Katedrze Polityki Gospodarczej na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego, doktor honoris causa Uniwersytetu Szczecińskiego, członek Prezydium Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Warszawie, honorowy prezes Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Szczecinie – **wiceprzewodniczący Komitetu Głównego**

- **dr inż. Andrzej Muszyński**
adiunkt w Wyższej Szkole Zarządzania i Prawa im. H. Chodkowskiej w Warszawie, biegły sądowy Sądu Okręgowego w Warszawie – **wiceprzewodniczący Komitetu Głównego**

- **dr Artur Pollok**
adiunkt w Katedrze Mikroekonomii na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, prezes Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Krakowie, zwycięzca IV Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej – **wiceprzewodniczący Komitetu Głównego**

- **mgr Grzegorz Wałęga**
asystent w Katedrze Mikroekonomii na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, członek Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Krakowie, laureat XI i XII Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej – **sekretarz naukowy Komitetu Głównego**

- **prof. dr hab. Barbara Błaszczuk**
profesor w Instytucie Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, profesor w Zakładzie Ekonomii na Wydziale Przedsiębiorczości i Zarządzania Wyższej

Szkoły Biznesu – National-Louis University w Nowym Sączu, wiceprzewodnicząca Rady Fundacji Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych w Warszawie

- **prof. dr hab. Małgorzata Burchard-Dziubińska**
profesor w Katedrze Ekonomii Rozwoju Instytutu Ekonomii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego, członek Zarządu Europejskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych – Oddział Polski, przewodnicząca Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Łodzi

- **dr inż. Wiesław Danielak**
adiunkt w Zakładzie Zarządzania Strategicznego na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Zielonogórskiego, laureat III Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, członek Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze

- **prof. dr hab. Piotr Dominiak**
dziekan Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej, profesor w Katedrze Ekonomii i Zarządzania Przedsiębiorstwem na Wydziale Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej

- **prof. dr hab. inż. Małgorzata Gableta**
kierownik Katedry Pracy i Stosunków Przemysłowych na Wydziale Inżynieryjno-Ekonomicznym Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, członek Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk

- **dr Krzysztof Glibowski**
adiunkt w Instytucie Nauk Prawno-Administracyjnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, laureat III Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

- **prof. dr hab. Wacław Jarmołowicz**
kierownik Katedry Makroekonomii i Badań nad Gospodarką Narodową na Wydziale Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, członek Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, członek Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Poznaniu, członek Rady Programowej czasopisma „Ekonomista”, wiceprzewodniczący Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Poznaniu, członek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

- **dr Jadwiga Jefimowicz**
sekretarz Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Szczecinie

- **prof. dr hab. Jerzy Kitowski**
kierownik Zakładu Finansów na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego, profesor w Zakładzie Nauk o Zarządzaniu na Wydziale Zarządzania i Marketingu Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Przemysłu, przewodniczący Komisji Geografii Komunikacji Polskiego Towarzystwa Geograficznego w Warszawie

- **prof. dr hab. Eugeniusz Kwiatkowski**
kierownik Katedry Makroekonomii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego, członek Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, członek Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej Polskiej Akademii Nauk, członek Rady Naukowej Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie

- **prof. dr hab. Gabriela Łukasik**
profesor w Katedrze Finansów na Wydziale Finansów i Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach, przewodnicząca Komitetu Okręgowego Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Katowicach

- **dr Stanisław Macioł**
dyrektor Ośrodka Rozwoju Studiów Ekonomicznych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

- **dr Andrzej Pawlik**
adiunkt w Instytucie Ekonomii i Administracji na Wydziale Zarządzania i Administracji Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

- **prof. dr hab. Bogna Pilarczyk**
kierownik Katedry Strategii Marketingowych na Wydziale Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, członek Prezydium Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, prezes Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Poznaniu

- **dr Tadeusz Smuga**
pracownik naukowy Instytutu Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur w Warszawie, sekretarz redakcji czasopisma „Gospodarka Narodowa”, członek Komitetu Redakcyjnego czasopisma „Ekonomista”

- **dr Jacek Tomaszewski**
adiunkt w Katedrze Rynków Kapitałowych Kolegium Gospodarki Światowej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, zwycięzca I Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej

REGULAMIN OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

§ 1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Podstawą prawną dla organizacji i przeprowadzenia Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej (OWE) jest rozporządzenie ministra edukacji narodowej i sportu z 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. z 2002 r., nr 13, poz. 125).
2. Podstawowe obowiązki organizatorów i uczestników OWE wynikają z niniejszego regulaminu.

§ 2 ORGANIZATOR

1. Organizatorem OWE jest Polskie Towarzystwo Ekonomiczne z siedzibą w Warszawie.
2. Organizator OWE powołuje Komitet Główny, który sprawuje nadzór organizacyjny i merytoryczny nad przebiegiem OWE.
3. Komitetem Głównym kieruje przewodniczący wraz z wiceprzewodniczącymi przy pomocy sekretarza naukowego.
4. Sprawy wymagające podjęcia decyzji między posiedzeniami Komitetu Głównego rozpatrywane są przez jego Prezydium, w skład którego wchodzi przewodniczący, wiceprzewodniczący oraz sekretarz naukowy.
5. Za koordynację zawodów OWE poszczególnych stopni odpowiada Biuro Komitetu Głównego.
6. Decyzje wszystkich organów OWE podejmowane są zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym.
7. Zawody OWE przeprowadzają Komitet Główny wraz z Komitetami Okręgowymi oraz Komisjami Szkolnymi.
8. Komitetami Okręgowymi kierują ich przewodniczący wraz z wiceprzewodniczącymi przy pomocy sekretarzy.
9. Właściwość terytorialną siedemnastu Komitetów Okręgowych określa załącznik nr 1 do niniejszego regulaminu.
10. Tryb powoływania Komitetu Głównego i Komitetów Okręgowych określa uchwała Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.
11. Zadania Biura Komitetu Głównego oraz sekretarzy Komitetów Okręgowych określa Prezydium Komitetu Głównego.

12. Przy Komitecie Głównym działa Zespół Naukowy, powoływany przez ten Komitet, którego zadaniem jest opracowywanie koncepcji merytorycznej kolejnych edycji OWE oraz propozycji pytań (zadań) na zawody poszczególnych stopni.
13. Komitet Główny przed rozpoczęciem każdej kolejnej edycji OWE dostarcza uczestnikom „Informator o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej” zawierający m.in.: program, regulamin oraz szczegółowe wytyczne związane z jej organizacją.

§ 3 CELE OWE

1. Celami OWE są:

- a) pobudzanie i rozwijanie zainteresowań młodzieży problematyką społeczno-ekonomiczną oraz kierunkami rozwoju Polski na tle gospodarki światowej,
- b) dostosowywanie programów nauczania przedmiotów ekonomicznych w szkołach ponadgimnazjalnych do współczesnych wymagań w zakresie wiedzy ekonomicznej oraz podnoszenie poziomu nauczania,
- c) propagowanie kultury ekonomicznej i zasad racjonalnego gospodarowania,
- d) upowszechnianie nowoczesnej wiedzy ekonomicznej,
- e) wyłanianie najbardziej utalentowanej młodzieży do szkół wyższych.

§ 4 UCZESTNICY OWE I JEJ TEMATYKA

1. Uczestnikami OWE mogą być uczniowie szkół ponadgimnazjalnych kończących się egzaminem maturalnym. Uczniowie przystępują do zawodów dobrowolnie.
2. W OWE mogą również uczestniczyć – za zgodą właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, zasadniczych szkół zawodowych i szkół zasadniczych realizujący indywidualny program lub tok nauki, rekomendowani przez szkołę.
3. Tematyka OWE określona jest w programie OWE.
4. Każda edycja OWE organizowana jest pod innym hasłem przewodnim, które zatwierdza Komitet Główny.

§ 5 PODSTAWOWE INFORMACJE ORGANIZACYJNE

1. OWE ma zasięg ogólnokrajowy. Zawody jej są trzystopniowe:
  - a) zawody I stopnia (szkolne) odbywają się w szkołach,
  - b) zawody II stopnia (okręgowe) odbywają się w skali okręgów,
  - c) zawody III stopnia (centralne) odbywają się w skali ogólnokrajowej.

2. Terminy wszystkich stopni zawodów ustalane są corocznie przez Komitet Główny w porozumieniu z Ministerstwem Edukacji Narodowej.
3. Zawody I i II stopnia przeprowadzane są w formie pisemnej, natomiast zawody III stopnia – w formie pisemnej i ustnej.
4. Czas trwania części pisemnej wszystkich stopni zawodów OWE wynosi 120 minut.
5. Zadania (pytania) na zawody wszystkich stopni OWE opracowywane są przez Komitet Główny i dostarczane komisjom/jury poszczególnych stopni zawodów w sposób uniemożliwiający ich nieuprawnione ujawnienie do chwili rozpoczęcia zawodów.
6. Szczegółowa struktura pytań (zadań) oraz punktacji odpowiedzi w zawodach poszczególnych stopni OWE określana jest dla każdej edycji w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”. Informacja o zasadach punktacji odpowiedzi umieszczana jest na każdym zestawie pytań (zadań).
7. Sprawdzian pisemny na zawodach II i III stopnia przeprowadzany jest anonimowo. Otwarcie kopert z danymi osobowymi uczestników OWE następuje po dokonaniu oceny prac przez jury.
8. Uczestnicy zawodów wszystkich stopni OWE mają zapewnione warunki do samodzielnego wykonania sprawdzianu pisemnego. Nieprzestrzeganie zasady samodzielności stanowi podstawę dyskwalifikacji uczestnika OWE. Dyskwalifikacja może mieć również miejsce w wypadku innych zachowań naruszających postanowienia niniejszego regulaminu lub zakłócających przebieg zawodów.
9. Dla uczestników niewidomych i słabowidzących (ograniczenie percepcji wzrokowej) oraz z niepełnosprawnością ruchową kończyn górnych czas trwania części pisemnej zawodów wszystkich stopni wynosi 150 minut. Zawody dla tych uczestników odbywają się w oddzielnych salach.
10. Wniosek o wydłużenie czasu trwania części pisemnej zawodów, o którym mowa w pkt. 9, zgłaszany jest do właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego w terminie do 30 września wraz z dokumentem potwierdzającym dysfunkcję według wzoru obowiązującego przy przeprowadzaniu egzaminu maturalnego.
11. Członkami zespołu weryfikującego oraz jury zawodów II i III stopnia powinni być pracownicy naukowo-dydaktyczni wyższych uczelni, nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych oraz specjaliści z dziedziny nauk objętych programem OWE. W skład zespołu weryfikującego i jury nie mogą wchodzić opiekunowie naukowci uczniów biorących udział w zawodach OWE.
12. Komitet Główny, Komitety Okręgowe i Komisje Szkolne prowadzą dokumentację zawodów OWE.

§ 6

ORGANIZACJA ZAWODÓW I STOPNIA – SZKOLNYCH

1. Zgłoszenie udziału szkoły w zawodach OWE następuje poprzez powiadomienie właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego w terminie do 30 września o przy-

stąpieniu do OWE w sposób określony w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”.

2. Zawody I stopnia organizuje i przeprowadza Komisja Szkolna w składzie od 3 do 5 osób, wśród których powinni być: przedstawiciel dyrekcji szkoły, nauczyciele przedmiotów ekonomicznych lub pokrewnych oraz przedstawiciel samorządu uczniowskiego.
3. Komisje Szkolne powoływane są corocznie na daną edycję OWE przez dyrektorów szkół, którzy sprawują bezpośredni nadzór nad ich pracami.
4. Komisja Szkolna przeprowadza akcję informacyjną w formie zwyczajowo przyjętej w szkole mającą na celu zachęcenie uczniów do udziału w OWE.
5. Do pomocy w organizowaniu zawodów I stopnia zobowiązany jest właściwy miejscowo Komitet Okręgowy, który udziela także niezbędnych informacji i wyjaśnień.
6. Komitet Okręgowy sprawuje nadzór nad przebiegiem zawodów I stopnia w okręgu, a członkowie Komitetu Okręgowego mogą uczestniczyć jako obserwatorzy w tych zawodach.
7. Zawody I stopnia odbywają się jednocześnie we wszystkich szkołach w terminie ustalonym przez Komitet Główny.
8. W przypadku stwierdzenia, że zawody w danej szkole nie zostały przeprowadzone w wyznaczonym terminie wszyscy ich uczestnicy zostają zdyskwalifikowani.
9. Przed rozpoczęciem zawodów I stopnia Komisja Szkolna może udzielić uczestnikom niezbędnych wskazówek organizacyjnych.
10. Zadania Komisji Szkolnej:
  - a) zapewnienie odpowiedniej liczby arkuszy papieru kancelaryjnego ostemplowanego pieczęcią szkoły,
  - b) przygotowanie pomieszczeń do przeprowadzenia zawodów,
  - c) zapewnienie nadzoru nad prawidłowym przebiegiem zawodów (w każdym zespole nadzorującym powinien znaleźć się co najmniej 1 członek Komisji Szkolnej będący jednocześnie przewodniczącym zespołu),
  - d) dokonanie oceny prac przez członków Komisji Szkolnej na podstawie klucza z prawidłowymi odpowiedziami do zestawu pytań (zadań), który jest publikowany na stronie internetowej OWE w ciągu 24 godzin od zakończenia zawodów,
  - e) sporządzenie protokołu zawodów I stopnia według wzoru ustalonego przez Komitet Główny.
11. Szczegółowe zasady przeprowadzania zawodów I stopnia reguluje instrukcja dołączona do zestawu pytań (zadań).
12. Komisja Szkolna przekazuje do właściwego miejscowo Komitetu Okręgowego priorytetowym listem poleconym wszystkie zestawy pytań (zadań), zarówno wypełnione, jak i niewypełnione, wraz z protokołem w terminie 7 dni od za-

kończenia zawodów (decyduje data stempla pocztowego). Niedotrzymanie powyższych postanowień stanowi dla Komitetu Okręgowego podstawę do dyskwalifikacji szkoły.

13. W przypadku gdy w szkole, do której uczęszcza uczeń, nie organizuje się zawodów I stopnia, uczeń może do nich przystąpić w szkole wskazanej przez dyrektora szkoły. W tej sprawie dyrektor szkoły działa w porozumieniu z właściwym miejscowo Komitetem Okręgowym.
14. Komitet Okręgowy może dokonać weryfikacji prac przekazanych przez Komisje Szkolne. W tym celu powołuje jury.
15. Do zawodów II stopnia kwalifikowanych jest 10% liczby uczestników biorących udział w zawodach I stopnia w danym okręgu, którzy uzyskali największą liczbę punktów, przy czym nie więcej niż 120 uczestników.
16. W przypadku, gdy minimalna liczba punktów uprawniająca do zakwalifikowania do zawodów II stopnia przyznana została więcej niż jednej osobie, o zakwalifikowaniu do tych zawodów decyduje większa liczba punktów uzyskanych z testu.
17. W przypadku, gdy liczba osób ustalona stosownie do postanowień pkt. 16 jest większa niż jeden, wówczas wszyscy ci uczestnicy zostają kwalifikowani do zawodów II stopnia.
18. Komitet Okręgowy podaje do publicznej wiadomości wyniki zawodów I stopnia tych uczestników, którzy zostali zakwalifikowani do zawodów II stopnia w terminie określonym w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”.

§ 7

ORGANIZACJA ZAWODÓW II STOPNIA – OKRĘGOWYCH

1. Zawody II stopnia odbywają się jednocześnie, tj. w tym samym terminie we wszystkich Komitetach Okręgowych.
2. Zawody II stopnia odbywają się w miejscu ustalonym przez Komitet Okręgowy. O terminie i miejscu rozpoczęcia zawodów Komitet Okręgowy zawiadamia pisemnie zakwalifikowanych uczestników oraz ich szkoły co najmniej na 21 dni przed terminem zawodów.
3. Do zawodów II stopnia uczestnicy przystępują w okręgach, w których zostali zakwalifikowani do zawodów.
4. W uzasadnionych przypadkach Komitet Główny, w porozumieniu z właściwymi miejscowo Komitetami Okręgowymi, może wyrazić zgodę na udział uczestnika w zawodach II stopnia w innym okręgu niż określony w pkt. 3. Pisemny wniosek w tej sprawie uczestnik składa do Komitetu Głównego przynajmniej na 30 dni przed terminem zawodów II stopnia.
5. Przed rozpoczęciem zawodów II stopnia komisja oraz jury mogą udzielić uczestnikom niezbędnych wskazówek organizacyjnych.
6. Do oceny prac Komitet Okręgowy powołuje jury.

7. Jury dokonuje oceny prac z zawodów II stopnia w terminie 10 dni od ich zakończenia i sporządza protokół przebiegu tych zawodów według wzoru ustalonego przez Komitet Główny. Protokół ten z wszystkimi pracami Komitet Okręgowy przekazuje do Komitetu Głównego w terminie 14 dni od zakończenia tych zawodów.
8. Komitet Główny podaje do publicznej wiadomości wyniki zawodów II stopnia w terminie określonym w „Informatorze o Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej”.
9. W uzasadnionych przypadkach uczestnikom zawodów II stopnia przysługuje możliwość odwołania do Komitetu Głównego w ciągu 7 dni od daty publicznego ogłoszenia wyników. Odwołanie musi mieć formę pisemną.
10. Uczestnikom zawodów II stopnia Komitet Okręgowy zapewnia wyżywienie i zwrot kosztów podróży.

§ 8

ORGANIZACJA ZAWODÓW III STOPNIA – CENTRALNYCH

1. Zawody III stopnia organizuje i przeprowadza Komitet Główny.
2. Decyzję o zakwalifikowaniu uczestników do zawodów III stopnia podejmuje Komitet Główny. Komitet Główny ma prawo weryfikacji wyników zawodów II stopnia. Weryfikacja ta dokonywana jest przez zespół powołany przez Komitet Główny.
3. Do zawodów III stopnia kwalifikowanych jest 100 uczestników, którzy uzyskali największą liczbę punktów w zawodach II stopnia.
4. Komitet Główny powołuje jury, którego zadaniem jest ocena prac uczestników zawodów III stopnia.
5. Uczestnicy zakwalifikowani do zawodów III stopnia zawiadamiani są pisemnie przez Komitet Główny o terminie i miejscu zawodów co najmniej na 21 dni przed ich rozpoczęciem.
6. Trzydziestu uczestników zawodów III stopnia, którzy uzyskali najwyższą łączną liczbę punktów otrzymuje tytuł laureata, pozostali tytuł finalisty OWE. Szczegółowe zasady przyznawania tytułów laureata i finalisty określa regulamin zawodów III stopnia, który jest podawany do wiadomości przed rozpoczęciem tych zawodów.
7. Decyzje o przyznaniu tytułu laureata lub finalisty OWE podejmuje Komitet Główny na podstawie protokołu jury. Decyzja Komitetu Głównego jest ostateczna.
8. Uczestnikom zawodów III stopnia Komitet Główny zapewnia zakwaterowanie, wyżywienie i zwrot kosztów podróży.
9. Lista laureatów i finalistów OWE z podaniem nazwisk opiekunów naukowych i nazwą szkoły publikowana jest na stronie internetowej OWE.

§ 9

KONKURSY O NAGRODĘ SPECJALNĄ

1. Komitet Główny może zorganizować konkurs o nagrodę specjalną w porozumieniu ze sponsorem (partnerem) deklarującym przyznanie takiej nagrody.
2. Skład kapituły nagrody specjalnej, sposób wyłonienia najlepszych prac na zadany temat konkursowy oraz rodzaj i wysokość nagrody ustalana jest pomiędzy Komitetem Głównym a sponsorem (partnerem).
3. Decyzja kapituły nagrody specjalnej o przyznaniu nagrody jest ostateczna. W szczególnych sytuacjach kapituła nagrody specjalnej może odstąpić od jej przyznania.

§ 10

NAGRODY I UPRAWNIENIA

1. Komitet Główny wydaje laureatom i finalistom OWE zaświadczenia według wzoru określonego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.
2. Uczestnicy zawodów I, II i III stopnia, którzy uzyskali najlepsze wyniki mogą otrzymać nagrody i wyróżnienia przyznawane odpowiednio przez Komisje Szkolne, Komitety Okręgowe i Komitet Główny w ramach środków zgromadzonych we własnym zakresie.
3. Uprawnienia przysługujące laureatom i finalistom OWE w zakresie zwolnienia z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technika ekonomista określa minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.
4. Laureaci oraz finaliści OWE przy ubieganiu się o przyjęcie na studia wyższe posiadają uprawnienia określone w uchwałach senatów poszczególnych uczelni zgodnie z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.
5. Komitet Główny może przyznać nagrodę „Za zasługi dla rozwoju olimpiad szkolnych” nauczycielom, którzy byli opiekunami naukowymi laureatów w co najmniej trzech edycjach OWE.
6. Komitet Główny może przyznać nagrody nauczycielom, którzy przygotowywali laureatów do udziału w OWE, inne niż te, o których mowa w pkt. 5.

§ 11

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Informacje o organizacji, terminach przeprowadzenia zawodów poszczególnych stopni oraz zasadach udziału w OWE można uzyskać w Kuratoriach Oświaty.
2. Dyrekcje szkół zobowiązane są przez ministra edukacji narodowej do przekazywania informacji, o których mowa w pkt. 1 wszystkim uczniom.
3. Informacje o OWE wraz ze wzorami wszystkich dokumentów publikowane są na stronie internetowej OWE pod adresem: www.pte.pl/owe.

4. Szkoła dokonując zgłoszenia udziału w zawodach OWE przyjmuje do wiadomości treść niniejszego regulaminu i zobowiązuje się go przestrzegać.
5. Każdy uczestnik przystępując do zawodów szkolnych i składając własnoręczny podpis na otrzymanym zestawie pytań (zadań) oświadcza jednocześnie, że zapoznał się z regulaminem OWE i zobowiązuje się go przestrzegać. Warunkiem przystąpienia do zawodów OWE jest wyrażenie zgody na przetwarzanie i wykorzystywanie danych osobowych uczestnika przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Komitet Główny i Komitet Okręgowy dla celów postępowania kwalifikacyjnego i dokumentowania przebiegu OWE, a także na publikowanie wyników zawodów poszczególnych stopni OWE (bez względu na formę). Organizator OWE – Polskie Towarzystwo Ekonomiczne – może ujawnić dane osobowe i wizerunek uczestnika OWE w celach informacyjnych związanych z jej organizacją i przebiegiem za pomocą środków masowego przekazu, w tym mediów elektronicznych. Z powyższego tytułu nie przysługuje żadne wynagrodzenie.

prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska
prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego

PROGRAM OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ „TEORIA I PRAKTYKA GOSPODAROWANIA”

A. Założenia ogólne

- I. Przedmiotem Olimpiady jest teoria i praktyka gospodarowania, mechanizm funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz analiza zjawisk i procesów gospodarczych.
- II. Wymagania programu są ujednolicone dla wszystkich uczestników Olimpiady.
- III. Treść programu jest określona przez cele Olimpiady, jej przedmiot i zakres oraz następujące uwarunkowania:
  - 1) możliwości poznawcze uczniów oraz ich opiekunów w procesie przygotowania do zawodów Olimpiady;
  - 2) porównywalność skali trudności programu z przeciętnymi wymaganiami stawianymi studentom I roku wyższych uczelni ekonomicznych;
  - 3) zgodność z programami nauczania przedmiotów ekonomicznych oraz pokrewnych w szkołach ponadgimnazjalnych;
  - 4) jednoznaczność i obiektywizm ocen oraz weryfikacji wyników zawodów poszczególnych stopni Olimpiady.
- IV. Zestawy zadań na zawody poszczególnych stopni Olimpiady wraz ze szczegółowymi zasadami ich oceny są przygotowywane na podstawie niniejszego programu przez Komitet Główny. Skala trudności pytań wzrasta wraz z kolejnym stopniem zawodów Olimpiady.
- V. Komitet Główny określa wiodącą problematykę każdej kolejnej edycji Olimpiady.

B. Treść i problemy programu

- I. Teoretyczne podstawy wiedzy ekonomicznej:
  1. Przedmiot ekonomii. System społeczno-gospodarczy, podmioty gospodarcze, przedsiębiorczość i warunki jej rozwoju. Cele: państwa, prywatne i społeczne. Ustrój gospodarczy i jego struktura. Współdziałanie podmiotów gospodarczych i stosunki ekonomiczne w gospodarce. Społeczne aspekty procesu gospodarowania. Wybór mechanizmu funkcjonowania i rozwoju gospodarki.
  2. Procesy gospodarcze i ich właściwości: produkcja, podział, wymiana, konsumpcja. Przebieg procesów funkcjonowania i rozwoju gospodarki. Alokacja czynników wytwórczych oraz dóbr i usług konsumpcyjnych. Rola rynku i państwa w ramach mechanizmu funkcjonowania oraz rozwoju gospodarki.
  3. Kategorie ekonomiczne: wartość globalna, zużycie pośrednie, produkt krajowy brutto, produkt narodowy brutto, dochód narodowy oraz jego determinanty, praca, ziemia, kapitał, wiedza i postęp naukowo-techniczny, podaż i popyt, równowaga rynkowa, inwestycje i oszczędności, akumulacja i konsumpcja, przychód, dochód, koszt, cena i zysk, budżet i podatki, wydatki, świadczenia socjalne i dotacje, kredyt, procent i dyskonto, pieniądz i papiery wartościowe (weksel, akcja, obligacja), bilans handlowy i płatniczy, efektywność importu i eksportu, *terms of trade*, waluty i dewizy, cło, taryfa celna,

marża, kurs walutowy, notowania giełdowe, inflacja i deflacja, koniunktura, aktywa i pasywa.

4. Rynek, jego rodzaje i formy: towarowy, kapitałowy, pracy, pieniądza i walutowy. Giełdy, aukcje i przetargi. Zasady gry rynkowej. Rynek wolnokonkurencyjny, monopolistyczny i oligopolistyczny. Społeczne skutki konkurencji (bezrobocie, bankructwa, zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne). Rynki krajowe i zagraniczne. Współpraca i wymiana międzynarodowa oraz struktura gospodarki rynkowej. Wpływ tendencji rozwojowych w gospodarce światowej na rynki w Polsce. Integracja gospodarcza oraz polityczna w Europie. Koncentracja i centralizacja kapitału podmiotów gospodarczych, ponadnarodowe przedsiębiorstwa i organizacje gospodarcze. Długi i wierzytelności. Międzynarodowe instytucje finansowe – Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy i inne. Warunki otrzymania kredytu zagranicznego oraz zasady jego spłaty. Obsługa zadłużenia zagranicznego. Pomoc zagraniczna. Restrukturyzacja zadłużenia zagranicznego.
5. Zasady racjonalnego gospodarowania, rachunek ekonomicznej efektywności, krajowe i światowe rozwiązania w zakresie metod analizy ekonomicznej i planowania rozwoju, podstawy prognozowania w gospodarce.
6. Warunki wzrostu efektywności systemu społeczno-gospodarczego, postęp naukowo-techniczny, wzrost i rozwój gospodarczy, wzrost wydajności pracy, organizacja i humanizacja procesu pracy, kultura, nauka i postęp cywilizacyjny, stan zasobów naturalnych, sposób ich eksploatacji oraz ochrony środowiska naturalnego, ład przestrzenny i przyrodniczy oraz planowanie przestrzennego zagospodarowania kraju.

II. Mechanizm funkcjonowania i rozwoju gospodarki:

1. Społeczeństwo jako podmiot gospodarowania. Współdziałanie podmiotów gospodarczych. Podstawowe formy własności: własność państwowa, prywatna (indywidualna i grupowa), komunalna. Sposoby przekształcania struktury własności (prywatyzacja, komercjalizacja). Zmiany w strukturze własności i ich wpływ na proces gospodarowania. Przedsiębiorczość i formy zarządzania własnością. Instytucje i formy zarządzania majątkiem narodowym. Istota społecznej gospodarki rynkowej.
2. Rynkowy mechanizm funkcjonowania gospodarki. Uwarunkowania efektywności gospodarki rynkowej, zawodność rynku, nadwyżki i niedobory rynkowe oraz ich skutki. Warunki równowagi w gospodarce rynkowej. Innowacyjność mechanizmu rynkowego.
3. Państwo i jego ekonomiczna rola, finanse państwa i system podatkowy. Bank centralny i system bankowy. Regulacja rynku przez państwo. Planowanie strategiczne w gospodarce. Stosunki między administracją państwową i samorządową. Prywatyzacja i komercjalizacja. Kształtowanie stosunków pracy i regulacja wynagrodzeń. System ubezpieczeń i świadczeń społecznych.
4. Samorząd pracowniczy, gospodarczy i terytorialny. Wpływ samorządu na zachowania podmiotów gospodarczych, kompetencje samorządu, granice samodzielności decyzyjnej i ekonomicznej samorządów.

III. Podmioty systemu społeczno-gospodarczego:

1. Państwo w strukturze podmiotowo-decyzyjnej. System władzy i administracji państwowej oraz jego struktura organizacyjna. Organy, instytucje i urzędy państwowe. Polityka społeczno-gospodarcza i narzędzia jej realizacji. Finanse i budżet państwa. Własność państwowa i skarb państwa. Kontrola państwowa i zasady oceny funkcjonowania państwa oraz jego struktur w gospodarce rynkowej. Sektor publiczny i instytucje systemu budżetowego.
2. Przedsiębiorstwa i ich rodzaje. Zasady funkcjonowania przedsiębiorstw prywatnych, spółdzielczych, państwowych i komunalnych. Zasady podejmowania decyzji gospodarczych. Rachunek ekonomiczny i optymalizacja decyzji w działalności gospodarczej. Kapitał i praca w działalności gospodarczej. Zarządzanie zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwie. Zysk przedsiębiorstwa oraz jego podział. Źródła finansowania działalności gospodarczej. Koszty produkcji i ich rodzaje. Płaca i jej funkcje. Organizacja procesu produkcji. Łączenie i podział przedsiębiorstw, upadłość i bankructwo. Zasady współpracy gospodarczej przedsiębiorstw z zagranicą. Rola menedżera i samorządu pracowniczego w procesach decyzyjnych. Konkurencyjność przedsiębiorstw.
3. Spółdzielnie – ich rodzaje oraz sposoby funkcjonowania. Zasady podejmowania decyzji. Gospodarka finansowa i zasady podziału zysków. Spółdzielnie i spółdzielczość w społecznej gospodarce rynkowej.
4. Spółka cywilna i rodzaje spółek handlowych. Giełdy, przedsiębiorstwa i biura maklerskie. Sposoby funkcjonowania i zasady podejmowania decyzji. Kapitał i jego podział na akcje lub udziały. Zasady podziału zysków oraz pokrywania strat. Źródła finansowania działalności, kapitał zagraniczny i zasady przepływu kapitałów. Organizacja spółek z udziałem kapitału zagranicznego, rozwiązanie, likwidacja spółek, łączenie się spółek.
5. Gospodarstwo domowe – zasady gospodarowania budżetem oraz majątkiem gospodarstwa domowego. Suwerenność konsumenta i wolność wyboru. Zasady podejmowania decyzji oraz przesłanki optymalizacji struktury konsumpcji. Ceny, dochody, preferencje konsumenta. Podstawy planowania wielopokoleniowego, międzyokresowy rozkład konsumpcji. Koszty utrzymania i wydatki bieżące. Zagospodarowanie czasu wolnego i podział pracy w gospodarstwie domowym. Współdziałanie gospodarstw domowych w środowisku. Zasady pomocy socjalnej państwa oraz ubezpieczenia i świadczenia społeczne.
6. Związki zawodowe i rady pracownicze – ich rola w procesach decyzyjnych oraz wpływ na efektywność gospodarowania i skuteczność zarządzania; funkcje informacyjne, konsultacyjne i stanowiące. Zasady współdziałania związków zawodowych i rad pracowniczych z zarządem przedsiębiorstwa.
7. Samorząd gospodarczy – izby gospodarcze i izby przemysłowo-handlowe. Rola samorządu gospodarczego w tworzeniu warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

8. Samorząd terytorialny – samorządy gminne, powiatowe i wojewódzkie oraz zasady ich funkcjonowania. Budżety oraz mienie komunalne miast i gmin. Wpływ samorządów na państwo i rynek. Infrastruktura i ekosystem regionalny, ochrona zasobów przyrody i kształtowanie ładu przestrzennego. Inwestycje, lokalizacja inwestycji oraz zasady gospodarki ziemią (gruntami) i nieruchomościami (budynki, budowle). Podatki i opłaty lokalne oraz podatki i opłaty państwowe. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa samorządów terytorialnych.
  9. Banki i instytucje ubezpieczeniowe oraz ich rola w gospodarce rynkowej. Rodzaje banków i zasady ich funkcjonowania. Bank emisyjny i banki komercyjne. Popyt na pieniądź i podaż pieniądza. Zasady regulacji obiegu pieniężnego. Kursy walut. Wymienialność wewnętrzna i zewnętrzna waluty krajowej. Zasady i warunki rozliczeń międzynarodowych.
  10. Stowarzyszenia, organizacje społeczne, polityczne i związkowe oraz ich rola ekonomiczna w gospodarce rynkowej. Zakres samodzielności i samofinansowania. Pożytek publiczny. Działalność doradcza i szkoleniowa.
  11. Człowiek, jego kwalifikacje i motywacje w gospodarce rynkowej. Inwestowanie w człowieka. Społeczne i materialne środowisko pracy. Bezpieczeństwo społeczne. Kultura pracy i etyka przedsiębiorczości.
- IV. Podstawy analizy zjawisk i procesów gospodarczych:
1. Analiza ekonomiczna i jej rodzaje. Zastosowanie metod analizy systemowej i wartościowej w ocenie rozwoju i funkcjonowania gospodarki oraz jej podmiotów. Właściwości metod analitycznych i prognostycznych o standardzie międzynarodowym (m.in. UNIDO).
  2. Makroekonomiczna analiza ekonomiczna. Analiza i ocena rozwoju gospodarczego. Analiza i badanie koniunktury gospodarczej. Sterowanie procesami zmian strukturalnych w gospodarce.
  3. Mikroekonomiczna analiza ekonomiczna. Analiza i ocena zachowań konsumentów oraz struktury popytu. Wybór kierunków inwestowania i rozwoju produkcji przedsiębiorstw. Analiza opłacalności lokat oszczędnościowych oraz inwestycji. Analiza zdolności kredytowej. Metody analizy struktury i dynamiki bilansów oraz rachunków zysków i strat. Analiza przepływów finansowych, płynności oraz wskaźników finansowych przedsiębiorstw.
  4. Podstawy statystyki gospodarczej i społecznej. Analiza danych statystycznych. Podstawowe rodzaje wskaźników statystycznych, wskaźniki naturalne i wartościowe. Badanie dynamiki i zmian strukturalnych w gospodarce. Analiza bilansowa. Badanie wzrostu i rozwoju gospodarczego za pomocą syntetycznych mierników. Badanie poziomu i jakości życia. Analiza budżetów gospodarstw domowych.

prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska
prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego

LITERATURA I ŹRÓDŁA WIEDZY ZALECANE W PRZYGOTOWANIACH DO XXII OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

I. Literatura podstawowa*

1. P.A. Samuelson, W.D. Nordhaus, *Ekonomia*, tom 1 i 2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006–2007.
2. *Polityka gospodarcza*, pod red. B. Winiarskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
3. *System finansowy w Polsce*, tom 1 i 2, pod red. B. Pietrzaka, Z. Polańskiego i B. Woźniak, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
4. W. Bień, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, DIFIN, Warszawa 2008.
5. R.W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

II . Literatura związana z hasłem przewodnim XXII edycji Olimpiady

1. G.W. Kołodko, *Wędrujący świat*, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2008.
2. *Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych*, pod red. B. Fiedora, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2002.
3. *Zarządzanie środowiskiem*, pod red. B. Poskrobki, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007.
4. M. Carley, P. Spapens, *Dzielenie się światem. Zrównoważony sposób życia i globalnie sprawiedliwy dostęp do zasobów naturalnych w XXI wieku*, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok–Warszawa 2000.
5. D. Burzyńska, J. Fila, *Finansowanie inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwie*, DIFIN, Warszawa 2007.

III. Literatura uzupełniająca

1. M. Bałtowski, M. Miszewski, *Transformacja gospodarcza w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
2. J. Black, *Słownik ekonomii*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

---

* Lista literatury podstawowej zawiera pozycje następujących dziedzin: teoria ekonomii, polityka gospodarcza, finanse, analiza finansowa, organizacja i zarządzanie.

3. J.E. Stiglitz, *Ekonomia sektora publicznego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2008.
4. S. Owsiak, *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
5. *Unia Europejska. Organizacja i funkcjonowanie*, pod red. M. Cini, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006.
6. J. Duraj, *Podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2004.
7. *Ubezpieczenia gospodarcze w Polsce i Unii Europejskiej*, pod red. T. Michalskiego, DIFIN, Warszawa 2001.
8. *Etyka i ekonomia*, pod red. B. Klimczak i A. Lewickiej-Strzaleckiej, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2007.
9. *Instrumenty ekonomiczne polityki ekologicznej*, pod red B. Fiedora i A. Graczyka, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok 2006.
10. *Podstawy ekonomii. Ćwiczenia i zadania*, pod red. R. Milewskiego i E. Kwiatkowskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

IV. Pozostałe źródła wiedzy

W procesie przygotowania do Olimpiady należy uwzględnić informacje o bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju i na świecie.

1. Prasa codzienna – np.: „Rzeczpospolita”, „Gazeta Prawna”, „Puls Biznesu”, „Parkiet. Gazeta Giełdy”.
2. Czasopisma ekonomiczne – np.: „Nowe Życie Gospodarcze”, „Rynek Kapitałowy”, „Ekonomista”, „Gospodarka Narodowa”, „Bank i Kredyt”, „Gazeta Bankowa”.
3. Akty prawne (<http://isip.sejm.gov.pl/prawo/index.html>).
4. Krajowe i zagraniczne raporty oraz analizy statystyczne.
5. Portale internetowe o tematyce ekonomicznej – wykaz elektronicznych źródeł ekonomicznych znajduje się na stronie internetowej www.pte.pl w zakładce „Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej”.

WSKAZÓWKI METODYCZNE DLA NAUCZYCIELI SPRAWUJĄCYCH OPIEKĘ NAD UCZESTNIKAMI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

I. Założenia ogólne

1. Podstawą proponowanej metodyki są doświadczenia w pracy z uczniami oraz wymagania edukacyjne wobec uczniów zgłaszane przez gospodarkę rynkową.
2. W ramach proponowanej metodyki przygotowanie uczniów do każdej edycji Olimpiady wymaga zorganizowania, poza zajęciami wynikającymi z programów szkolnych, interdyscyplinarnego cyklu szkoleń.
3. Szkolenia przygotowujące do Olimpiady powinny służyć przede wszystkim:
  - a) poszerzeniu wiedzy o współczesnej gospodarce i procesach zachodzących w społeczeństwie,
  - b) lepszemu zrozumieniu problematyki związanej z myślą przewodnią i programem Olimpiady pt. „Teoria i praktyka gospodarowania”,
  - c) ćwiczeniu umiejętności samodzielnego myślenia ekonomicznego i rozwiązywania praktycznych problemów gospodarczych.
4. Intensywność oraz metody szkolenia określa nauczyciel sprawujący opiekę nad uczestnikami Olimpiady, uwzględniając wymagania określone w programie Olimpiady i stawiane studentom I roku wyższych studiów ekonomicznych.
5. W celu rozwijania umiejętności samodzielnego formułowania wniosków i ocen przez uczestników Olimpiady wskazane jest:
  - a) umożliwienie dostępu do fachowej literatury, specjalistycznej prasy, danych statystycznych i aktów prawnych,
  - b) podejmowanie współpracy ze środowiskami i stowarzyszeniami zawodowymi,
  - c) korzystanie ze źródeł internetowych, takich jak: strona internetowa Olimpiady (www.pte.pl/owe), programy edukacyjne, kursy e-learningowe, opracowania i raporty oraz portale tematyczne,
  - d) wykorzystywanie informacji o planowanych działaniach rządu, samorządów, organizacji gospodarczych i głównych organizacji międzynarodowych.

II. Zadania szkoły i nauczyciela sprawującego opiekę nad uczestnikami Olimpiady

1. Gromadzenie i udostępnianie literatury, tworzenie i aktualizacja bazy danych statystycznych oraz aktów prawnych.
2. Angażowanie specjalistów z różnych dziedzin, w tym laureatów i finalistów poprzednich edycji Olimpiady, w proces przygotowania uczniów do zawodów.

3. Wyznaczenie przez nauczyciela sprawującego opiekę nad uczestnikami Olimpiady terminów konsultacji.
4. Wykorzystanie seminariów i konwersatoriów do ćwiczenia analitycznego myślenia i zdolności do syntetycznego wyrażania opinii na tematy określone w programie Olimpiady.
5. Przygotowanie procedur sprawdzania wiedzy oraz systematyczne przeprowadzanie testów kontrolnych, a także – w miarę możliwości – symulacja prostych gier ekonomicznych przy przygotowaniach do zawodów III stopnia (centralnych).
6. Organizowanie kół młodych ekonomistów przy Oddziałach Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego lub w szkołach oraz podejmowanie współpracy z:
  - a) laureatami i finalistami poprzednich edycji Olimpiady,
  - b) absolwentami danej szkoły, którzy osiągnęli sukces zawodowy,
  - c) pracownikami naukowo-dydaktycznymi wyższych uczelni,
  - d) przedstawicielami praktyki gospodarczej.
7. Wspieranie procesu powoływania i działania klubów nauczycieli przy Oddziałach Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.
8. Współpracowanie z Komitetem Głównym przy wytyczaniu kierunków rozwoju Olimpiady oraz doskonaleniu metodyki identyfikacji najbardziej utalentowanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
9. W zakresie przygotowania do konkursu o nagrodę specjalną stworzenie możliwości współdziałania uczestników Olimpiady w ramach różnych form działalności gospodarczej, a także umożliwienie im uczestnictwa w projektach gospodarczych i opracowywaniu biznesplanów.

III. Rola ucznia i jego środowiska lokalnego

1. W procesie przygotowania do Olimpiady najważniejszym ogniwem pozostaje jej uczestnik.
2. Uczestnik Olimpiady jest podmiotem w procesie selekcji talentów i społecznego inwestowania. Staje się on źródłem sukcesu nauczyciela, szkoły i środowiska lokalnego.
3. Współzawodnictwo pomiędzy uczestnikami Olimpiady ma charakter prorynkowy – szlachetna rywalizacja kształtuje odpowiednie postawy. Poprzez efekt edukacyjny (zdobycie nowej wiedzy i umiejętności) i motywacyjny (nagrody) Olimpiada prowadzi do zaspokojenia oczekiwań osobistych, rodzinnych i środowiskowych związanych z planowaniem własnej kariery.
4. Środowisko rodzinne i samorządy powinny współuczestniczyć w procesie przygotowania uczniów do Olimpiady jako formie inwestowania w rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Podejmowane działania powinny dotyczyć w szczególności:

- a) zachęcania uczniów do udziału w Olimpiadzie,
  - b) stymulowania zdolności samokształcenia,
  - c) kształtowania odpowiednich postaw społecznych,
  - d) propagowania zasad etyki i poszanowania dóbr publicznych,
  - e) udostępniania wiedzy i informacji.
5. Pozycja nauczycieli i szkoły jest budowana przez uczestników Olimpiady, dlatego przed każdą jej należy:
- a) zapoznawać uczniów z systemem motywacji uczestników Olimpiady, tj. zasadami nagradzania laureatów i finalistów, nauczycieli oraz szkół,
  - b) zwracać uwagę na szansę poprawienia pozycji szkoły w ogólnopolskich rankingach szkół ponadgimnazjalnych.

PYTANIA Z TRZECH OSTATNICH EDYCJI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

**Rok szkolny 2007/2008 – hasło przewodnie XXI edycji Olimpiady:
„Gospodarstwo domowe – wymiar społeczno-ekonomiczny”**

1. Zawody I stopnia (szkolne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym, wybierane spośród dwóch zaproponowanych:

- Na przykładzie Twojego regionu omów, jak sytuacja na rynku czynników wytwórczych (ziemi, pracy i kapitału) wpływa na sytuację dochodową i majątkową gospodarstw domowych.
- Scharakteryzuj przyczyny migracji ludności oraz oceń ich wpływ na sytuację ekonomiczną gospodarstw domowych w Twoim regionie.

b) zadanie z podstaw ekonomii:

Użyteczność całkowitą (TU) wyrażoną w zł uzyskiwaną z konsumpcji różnych ilości batonów orzechowych (Q) przez pewnego konsumenta opisuje poniższa tabela:

Q	0	1	2	3	4	5
TU	0	4	7	9	10	9
MU	0					

- Wyjaśnij, czym jest użyteczność krańcowa (MU).
- Oblicz użyteczność krańcową (MU) czerpaną z konsumpcji kolejnych batonów przez tego konsumenta.
- Zakładając, że cena batona orzechowego wynosi 2 zł, podaj ile batonów zostanie zakupionych przez tego konsumenta. Wyjaśnij dlaczego.

2. Zawody II stopnia (okręgowe)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Scharakteryzuj proces oszczędzania gospodarstw domowych oraz czynniki określające wybór formy oszczędzania.

b) pytanie sprawdzające rozumienie artykułu:

Na podstawie artykułu A. Czuryło pt. *Szara strefa maleje, ale nadal pracuje w niej 10 proc. Polaków* z „Gazety Prawnej” nr 160 (2030) z 20.08.2007 r. odpowiedz na następujące pytania (plik z treścią artykułu do pobrania ze strony internetowej Olimpiady):

- Oszacuj, o ile zmieniła się liczba pracujących w Polsce pomiędzy 1998 r. a 2004 r.
  - Na podstawie danych Komisji Europejskiej podaj, w którym państwie szara strefa (mierzona jej udziałem w PKB) jest najmniejsza.
  - Wymień pięć negatywnych konsekwencji zatrudnienia na czarno dla pracowników.
  - Oblicz, ile w 2006 r. wynosiły przychody z nieujawnionych źródeł.
  - Wymień trzy główne branże, w których najczęściej dochodzi do zatrudnienia na czarno.
- c) zadanie sprawdzające umiejętność korzystania z danych statystycznych:

W tabeli zamieszczono wybrane informacje na temat przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 1999 r. i 2006 r.

Grupy wydatków	Kwota		Struktura		Dynamika 2006/1999 (1999=100)
	1999	2006	1999	2006	
Żywność i napoje bezalkoholowe	171 zł		32,26%		
Odzież i obuwie		40 zł		5,61%	
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego		185 zł			136,03
Zdrowie, rekreacja i kultura, edukacja	68 zł				147,06
Transport i łączność	66 zł	104 zł			
Pozostałe wydatki konsumpcyjne		82 zł			149,09
Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne ogółem			100%	100%	

Źródło: *Budżety gospodarstw domowych w 1999 r.*, „Informacje i Opracowania Statystyczne”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2000, s. 25; *Budżety gospodarstw domowych w 2006 r.*, „Informacje i Opracowania Statystyczne”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2007, s. 60.

Uzupełnij w tabeli brakujące wartości. Kwoty wydatków na poszczególne grupy towarów i usług konsumpcyjnych należy zaokrąglić do pełnych złotych, natomiast wskaźniki struktury i dynamiki do dwóch miejsc po przecinku, a następnie uzupełnij poniższe zdania:

- udział wydatków na zdrowie, rekreację i kulturę oraz edukację w wydatkach na towary i usługi konsumpcyjne ogółem wynosił w 2006 r. _____ %,

- wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii oraz wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego w 2006 r. _____ (wzrosły/spadły) o _____ % w porównaniu z 1999 r.,
- największą dynamikę zanotowano w przypadku wydatków _____. Wynosiła ona _____ %.

Wiedząc dodatkowo, że ceny w 2006 r. były wyższe o 27% niż w 1999 r.:

- wydatki na towary i usługi konsumpcyjne ogółem _____ (wzrosły/spadły) realnie o _____ %,
- wydatki na odzież i obuwie w 2006 r. w cenach z 1999 r. wynosiły _____ zł.

3. Zawody III stopnia (centralne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Scharakteryzuj poziom życia gospodarstw domowych w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej.

b) pytanie opisowe, wybierane spośród trzech, uwzględniające preferencje sponsora:

- Przedstaw, z jakich instrumentów ubezpieczeniowych powinno skorzystać gospodarstwo domowe, które zaciągnęło długoterminowy kredyt mieszkaniowy. Uzasadnij swój wybór.
- Na podstawie mapy ryzyka osób często podróżujących za granicę przedstaw propozycję kompleksowego pakietu ubezpieczeń dla tego segmentu klientów.
- Scharakteryzuj znaczenie prewencji w ubezpieczeniach oraz wskaż najlepsze – Twoim zdaniem – programy prewencji.

c) zadanie analityczne:

Na rynku telefonii komórkowej działają dwa konkurencyjne przedsiębiorstwa. Koszty krańcowe są stałe i wynoszą 0,40 zł/minutę. Przeciętne koszty całkowite są równe kosztom krańcowym.

Przedsiębiorstwa mają tylko dwie możliwości – ustalić wysoką cenę na poziomie 0,80 zł/minutę lub niską cenę na poziomie 0,60 zł/minutę. Jeśli zażądata wysokich cen, każda z firm może oczekiwać miesięcznej sprzedaży po 2,5 mln minut. Natomiast jeśli wyznaczą niską cenę, miesięczna sprzedaż każdej firmy wzrośnie do 3,5 mln minut. Alternatywnie: jeśli jedno z przedsiębiorstw zażąda wysokiej ceny, a drugie ustali cenę na niskim poziomie, to pierwsze osiągnie miesięczny wolumen sprzedaży 1,25 mln minut, a drugie 6 mln minut.

Oba przedsiębiorstwa ustalają cenę niezależnie od siebie i dążą do maksymalizacji zysku całkowitego.

Odpowiedz na następujące pytania:

- Jaką politykę cenową wybiorą przedsiębiorstwa (wysokie czy niskie ceny)? Odpowiedź krótko uzasadnij.
- Ile będzie wynosił zysk całkowity każdej z firm dla strategii przyjętej w pkt. 1?
- Czy odpowiedź na pytanie z pkt. 1 (*ceteris paribus*) zmieniłaby się, gdyby okazało się, że jedno przedsiębiorstwo żądałoby 0,60 zł/minutę, zaś drugie 0,80 zł/minutę, a wielkość sprzedaży wyniosłaby wówczas, odpowiednio, 4 mln minut i 2 mln minut (zamiast wcześniejszych 6 mln minut i 1,25 mln minut)? Odpowiedź uzasadnij.
- Jakiego rodzaju działania powinny podjąć przedsiębiorstwa, aby wpływ zmiany cen rynkowych na ich udział w rynku był jak najmniejszy?

**Rok szkolny 2006/2007 – hasło przewodnie XX edycji Olimpiady:
„Kapitał ludzki i innowacyjność w gospodarce polskiej”**

1. Zawody I stopnia (szkolne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym, wybierane spośród dwóch zaproponowanych:

- Scharakteryzuj proces edukacji i uzyskiwania specjalizacji zawodowej w Twoim środowisku oraz wyjaśnij, na czym polega planowanie kariery.
- Przedstaw cechy przedsiębiorstwa innowacyjnego oraz wskaż, na przykładzie wybranego przedsiębiorstwa, które działania zwiększają jego szanse na rynku globalnym.

b) zadanie z podstaw mikro- lub makroekonomii:

Tabela zawiera informacje dotyczące produkcji pewnego dobra. Odpowiedz ile wynoszą: (1) koszty stałe produkcji, (2) koszty krańcowe – jeśli produkcję ustalono na poziomie 5 szt., (3) przeciętny koszt zmienny wyprodukowania 2 szt. dobra, (4) wskaż od jakiego poziomu produkcji koszty krańcowe zaczynają rosnąć.

Wielkość produkcji (szt.)	Koszty całkowite (tys. zł)
0	20
1	26
2	29
3	31
4	33
5	36
6	41
7	48

2. Zawody II stopnia (okręgowe)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Scharakteryzuj współczesne podejście przedsiębiorstw do inwestowania w kapitał ludzki. Wyjaśnij na czym polega luka innowacyjna oraz przedstaw możliwości jej zmniejszania w polskich przedsiębiorstwach.

b) pytanie sprawdzające rozumienie tekstu lub artykułu:

Na podstawie fragmentu artykułu M. Waresa pt. *Polska coraz mniej konkurencyjna* z „Nowego Życia Gospodarczego” nr 20 z 26.10.2006 r. przedstaw własną opinię o konkurencyjności polskiej gospodarki (plik z treścią artykułu do pobrania ze strony internetowej Olimpiady).

c) zadanie sprawdzające umiejętność korzystania z danych statystycznych:

Na podstawie danych na temat wielkości produkcji ryżu, pszenicy i kukurydzy w Indiach odpowiedz na pytania: (1) jaki był poziom (w mln t) światowej produkcji ryżu w roku R3? (2) o ile (w mln t) światowa produkcja pszenicy przewyższała produkcję kukurydzy na świecie w roku R3? (3) zakładając, że światowa produkcja ryżu jest na stałym poziomie w latach R1 i R2 równym 70% wielkości produkcji w roku R3, oblicz średni procentowy udział Indii w produkcji ryżu w tych latach; (4) ile wynosiła światowa produkcja kukurydzy (w mln t) w roku R2 jeśli udział Indii w światowej produkcji kukurydzy był taki sam w latach R2 i R3?

Wielkość produkcji (w mln t)				Udział w produkcji światowej (w %) w roku R3
Rodzaj produkcji	Lata			
	R1	R2	R3	
Ryż	62,9	79,8	109,5	21,0
Pszenica	20,9	31,8	54,2	9,7
Kukurydza	6,1	6,8	9,4	1,8

3. Zawody III stopnia (centralne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Scharakteryzuj innowacyjność jako czynnik wzrostu gospodarczego oraz wyjaśnij mechanizm inwestowania w rozwój kapitału intelektualnego w przedsiębiorstwie.

b) pytanie opisowe, wybierane spośród trzech, uwzględniające preferencje sponsora:

- Przedstaw plan racjonalnego wykorzystania instrumentów rynku ubezpieczeń w Twoim codziennym życiu.
- Przygotuj plan minimalizacji ryzyka budowy własnego domu jednorodzinnego przy wykorzystaniu instrumentów bankowych i ubezpieczeniowych.

- Przedstaw plan pokrycia ryzyka firmy świadczącej krajowe i zagraniczne usługi transportowe.

c) zadanie analityczne:

Kraj prowadzi wymianę gospodarczą z zagranicą. Eksport wynosi 180 mld zł, import 120 mld zł, zaś dochód narodowy 1000 mld zł. Wiadomo, że eksport jest autonomiczny, import zależy od dochodu, a krańcowa skłonność do importu wynosi 0,12. Odpowiedz na następujące pytania: (1) ile wynosi eksport netto? (2) bilans handlowy będzie zrównoważony, gdy dochód spadnie/wzrośnie o...; (3) jak zmieni się eksport netto jeśli dochód spadnie o 5%? (4) jaki skutek spowoduje wzrost krańcowej skłonności do importu?

**Rok szkolny 2005/2006 – hasło przewodnie XIX edycji Olimpiady:
„Ryzyko w działalności gospodarczej”**

1. Zawody I stopnia (szkolne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Scharakteryzuj ryzyko i jego rodzaje oraz przedstaw własną koncepcję minimalizacji ryzyka inwestycyjnego w Twoim regionie.

2. Zawody II stopnia (okręgowe)

a) pytania opisowe o charakterze ogólnym:

- Przedstaw zasady oceny ryzyka zawodowego, wskaż najbardziej perspektywiczne zawody w polskiej gospodarce i uzasadnij swój wybór.
- Wyjaśnij na czym polega ryzyko walutowe oraz przedstaw własną ocenę wybranego przedsięwzięcia inwestycyjnego, przy użyciu samodzielnie wypełnionego poniższego zestawienia, charakteryzującego wpływ zmian kursu walutowego na poziom opłacalności inwestycji obliczanej w walucie krajowej.

Pozycja przepływów pieniężnych	Kierunkowe skutki zmiany kursu waluty krajowej dla opłacalności obliczanej w walucie krajowej (wzrost lub spadek opłacalności)	
	deprecjacja	aprecjacja
A. Inwestycyjne		
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych w walutach obcych		
Zakup rzeczowych aktywów trwałych w walutach obcych		
B. Operacyjne		
Przychody ze sprzedaży denominowane w walutach obcych		
Koszty operacyjne denominowane w walutach obcych (koszty materiałów i surowców z importu)		

C. Finansowe		
Zaciągnięcie kredytu w walucie obcej		
Spłata kredytu w walucie obcej		
Emisja dłużnych papierów wartościowych denominowanych w walutach obcych		
Wykup dłużnych papierów wartościowych denominowanych w walutach obcych		

3. Zawody III stopnia (centralne)

a) pytanie opisowe o charakterze ogólnym:

Wyjaśnij wpływ położenia geograficznego i polityki regionalnej w Polsce na atrakcyjność lokalizacji inwestycji. Przedstaw własny pomysł na ograniczenie ryzyka dowolnej inwestycji finansowanej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

b) pytanie opisowe, wybierane spośród trzech, uwzględniające preferencje sponсора:

- Wyjaśnij zastosowanie produktów bankowych i ubezpieczeniowych w realizacji Twoich planów działalności gospodarczej na własny rachunek.
- Przedstaw projekt ubezpieczenia swoich inwestycji prywatnych po ukończeniu szkoły lub studiów wykorzystując w tym celu prognozy ryzyka oraz produkty i instrumenty systemu ubezpieczeń w Polsce.
- Zbuduj ogólny plan pokrycia przewidywanych ryzyk przy pomocy produktów ubezpieczeniowych dla jednej z wybranych firm: architektoniczno-budowlanej, informatycznej, doradztwa finansowego lub personalnego.

c) zadanie analityczne:

Wykonaj rachunek zysków i strat oraz ustal wysokość zysku (straty) brutto ze sprzedaży i wysokość zysku (straty) na sprzedaży na podstawie poniższych danych.

1	Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	31.700 mln zł
2	Przychody ze sprzedaży produktów	159.200 mln zł
3	Wartość sprzedanych towarów i materiałów	30.200 mln zł
4	Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	88.700 mln zł
5	Koszt sprzedaży	1.500 mln zł
6	Koszty ogólne zarządu	34.500 mln zł

Przykładowe pytania testowe

Prokura to:

- a) rodzaj postępowania prokuratorskiego w sprawach o przestępstwa gospodarcze
- b) szczególny rodzaj pełnomocnictwa upoważniający do dokonywania czynności związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa
- c) uprawnienie wierzyciela do żądania w określonych sytuacjach od członków zarządu solidarnej spłaty długów spółki
- d) ustawowe upoważnienie dla ministra finansów do zaciągania zobowiązań w imieniu skarbu państwa

Obligacje śmieciowe:

- a) mogą być emitowane tylko przez spółki komunalne zajmujące się utrzymaniem czystości
- b) charakteryzują się wysokim oprocentowaniem i ponadprzeciętnym ryzykiem
- c) służą do finansowania wkładu własnego beneficjentów europejskich programów w zakresie ochrony środowiska
- d) często są wykorzystywane do gromadzenia środków w celu przejęcia lub wykupu upadającej firmy

Wymień dwóch głównych, poza Niemcami, partnerów Polski w obrotach handlu zagranicznego w 2006 r. (dotyczy eksportu z Polski):

- a) Rosja i USA
- b) Rosja i Włochy
- c) Rosja i Francja
- d) Włochy i Francja

Zysk przedsiębiorstwa wolnokonkurencyjnego osiąga maksimum, wówczas gdy:

- a) utarg krańcowy jest równy kosztowi krańcowemu, a koszt krańcowy rośnie
- b) utarg krańcowy jest równy kosztowi krańcowemu, a koszt krańcowy maleje
- c) utarg krańcowy wynosi zero
- d) przeciętny koszt całkowity osiąga minimum

Promesa kredytowa to:

- a) możliwość wydłużenia okresu kredytowania
- b) zestawienie wysokości rat kredytu wraz z kosztami jego obsługi
- c) zawieszenie spłaty kredytu w związku ze złą sytuacją kredytobiorcy
- d) przyrzeczenie udzielenia kredytu przez bank

Przedsięwzięcia o małym udziale w szybko rosnącym rynku według macierzy Boston Consulting Group (BCG) reprezentują:

- a) „gwiazdy”
- b) „dojne krowy”
- c) „pieski”
- d) „znaki zapytania”

Do której z następujących organizacji międzynarodowych Polska nie należy?

- a) Grupa G7
- b) Bank Światowy
- c) Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
- d) Międzynarodowy Fundusz Walutowy

Eksport netto jest to eksport pomniejszony o:

- a) wydatki konsumpcyjne
- b) import
- c) podatki i cła
- d) zakupy rządowe dokonane za granicą

Głównym źródłem dochodów budżetu państwa w Polsce są wpływy z tytułu:

- a) podatku od towarów i usług
- b) podatku dochodowego od osób fizycznych
- c) podatku dochodowego od osób prawnych
- d) akcyzy

Stopa rezerwy obowiązkowej w Polsce od wkładów płatnych na każde żądanie i terminowych wynosi:

- a) 1,5%
- b) 3,5%
- c) 5%
- d) 7,5%

PODSUMOWANIE XXI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

W roku szkolnym 2007/2008 odbyła się XXI Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej. Myślą przewodnią XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej było „Gospodarstwo domowe – wymiar społeczno-ekonomiczny”.

Zawody I stopnia (szkolne) odbyły się 5 listopada 2007 r. Do zawodów szkolnych XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej zgłoszonych zostało łącznie 14 551 uczniów z 819 szkół ponadgimnazjalnych. W porównaniu do roku wcześniejszego liczba uczestników I etapu, którzy faktycznie wzięli udział w zawodach była wyższa o 10,5%, natomiast liczba szkół o blisko 20%. Od momentu rozpoczęcia Olimpiady w roku szkolnym 1987/1988 wzięło w niej udział łącznie około 230 tys. uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Zawody II stopnia (okręgowe) odbyły się 5 stycznia 2008 r. Do tego etapu zawodów zakwalifikowanych zostało łącznie 1383 najlepszych uczestników, którzy zostali wyłonieni w zawodach I stopnia (szkolnych).

Do zawodów III stopnia (centralnych) Komitet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej zakwalifikował 100 uczniów wywodzących się z 57 szkół. Było wśród nich 85 chłopców i 15 dziewcząt. Wśród zakwalifikowanych do ostatniego etapu zawodów znalazło się aż 93 uczniów, którzy reprezentowali 53 licea ogólnokształcące.

Zawody III stopnia (centralne) odbyły się 8 i 9 marca 2008 r. w Centrum Edukacji Statystycznej Głównego Urzędu Statystycznego w Jachrance. Warto podkreślić, że zawody centralne od początku funkcjonowania Olimpiady odbywają w Jachrance, która na trwałe wpisała się w historię Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej.

Pierwsza część zawodów III stopnia (centralnych) miała charakter egzaminu pisemnego. Następnego dnia 52 najlepszych po części pisemnej uczniów przystąpiło do części ustnej zawodów.

W wyniku dwudniowych finałów wyłoniono 30 laureatów z 20 szkół. W gronie laureatów XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej znalazło się 27 chłopców i 3 dziewczęta. Warto podkreślić, że zawody finałowe zostały zdominowane przez uczniów szkół ogólnokształcących – wśród 30 najlepszych znalazł się tylko jeden uczeń ze szkoły o profilu zawodowym. Lista laureatów XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej jest zamieszczona na stronie internetowej Olimpiady.

Zwycięzcą XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej został Piotr Dworczak z I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Łodzi. II miejsce zajął Piotr Byrski z Gimnazjum Towarzystwa Szkolnego im. M. Reja w Bielsku-Białej. III miejsce *ex aequo* zajęli: Michał Brancewicz z I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Łodzi, Mariusz Maziarz z V Liceum Ogólnokształcącego im. gen. J. Jasińskiego we Wrocławiu oraz Bernard Maciulewicz z XIII Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie.

Najlepszymi szkołami w XXI Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej okazały się: I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika w Łodzi (4 laureatów), III Liceum Ogólnokształcące im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni (4 laureatów) oraz XIV Liceum Ogólnokształcące im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu (3 laureatów).

Jury pod przewodnictwem prof. dr. hab. Eugeniusza Kwiatkowskiego nie miało łatwego zadania, ponieważ poziom wiedzy uczestników zawodów III stopnia (centralnych) był wyrównany, co było szczególnie widoczne podczas części ustnej zawodów. Świadczy o tym już sam fakt, że 30 laureatów Olimpiady zajęło tylko 12 miejsc (po kilku *ex aequo* na tym samym miejscu).

Podczas zmagania finałowych odbyły się dwa konkursy o nagrodę specjalną, które stanowią wyraz ścisłych związków pomiędzy praktyką gospodarczą a Olimpiadą. Fundatorem jednej z nagród specjalnych była Polska Izba Ubezpieczeń (www.piu.org.pl). Nagroda ta przyznawana była już po raz trzeci za najlepsze prace konkursowe z zakresu ubezpieczeń gospodarczych. W bieżącej edycji Olimpiady I nagrodę (1000 zł) przyznano Piotrowi Dworcakowi z I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Łodzi, natomiast dwa wyróżnienia (po 800 zł każde) otrzymali: Adam Makowski z Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży oraz Piotr Sieliwonik z III Liceum Ogólnokształcącego im. K.K. Baczyńskiego w Białymstoku. Ponadto podczas finałowych zawodów rozstrzygnięto konkurs o nagrodę specjalną Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami (www.izfa.pl). Paweł Maryniak z XIV Liceum Ogólnokształcącego im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu za napisanie najlepszego – ciekawego i nieszablonowego – eseju na temat rynku funduszy inwestycyjnych wygrał nowoczesny komputer przenośny (notebook) o wartości 5000 zł. Prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska postanowiła również przyznać nagrodę rzeczową (aparat fotograficzny) o wartości 1000 zł Jackowi Galiszewskiemu z I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kromera w Gorlicach za połączenie poezji z ekonomią w popularyzacji problematyki rynku funduszy inwestycyjnych.

W trakcie trwania XXI edycji Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej po raz pierwszy w historii Olimpiady przeprowadzono akcję edukacyjną skierowaną do jej uczestników. Był to cykl dwunastu publikacji na łamach dwutygodnika „Nowe Życie Gospodarcze”.

Uroczyste zakończenie XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej odbyło się 11 czerwca 2008 r. W bieżącym roku laureaci zostali zaproszeni na spotkanie przez Ministra Finansów Jana Vincenta Rostowskiego. W imieniu Ministra spotkanie prowadziła Sekretarz Stanu Elżbieta Suchocka-Roguska. Wzięli w nim również udział: Wojciech Stępień – Dyrektor Sekretariatu Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Marzena Młodziejowska – Naczelnik w Departamencie Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz opiekunowie naukowci laureatów, dyrektorzy najlepszych szkół, przedstawiciele sponsorów Olimpiady, Zarządu Krajowego Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Komitetu Głównego oraz Komitetów Okręgowych Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej.

Nagrody Premiera Rzeczypospolitej Polskiej otrzymali:

- Piotr Dworczak z I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Łodzi – zwycięzca XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej,
- I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika w Łodzi oraz III Liceum Ogólnokształcące im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni – szkoły, które miały w XXI OWE najwięcej laureatów.

Zwycięzca Olimpiady otrzymał również nagrodę Prezesa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

Nagrody Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w postaci pamiątkowych pucharów otrzymały: I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika w Łodzi oraz III Liceum Ogólnokształcące im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni.

Laureaci XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, ich opiekunowie i najlepsze szkoły otrzymali dyplomy, nagrody pieniężne oraz rzeczowe. Wśród nagród dla laureatów znalazły się m.in.: stypendia, staże oraz wyjazdy na zagraniczne seminaria. Sprzyja to dalszemu rozwojowi młodych talentów, do czego Komitet Główny i Rada Sponsorów przywiązują wielką wagę. Wykaz mecenasów XXI Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej oraz nagród przyznanych laureatom znajduje się na stronie internetowej Olimpiady.

Do pomyślnej realizacji tak wielkiego przedsięwzięcia, jakim jest Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, w istotny sposób przyczyniła się praca dyrektorów szkół oraz nauczycieli przedmiotów ekonomicznych i pokrewnych, którzy z pełnym zaangażowaniem przygotowywali młodzież do Olimpiady i byli głównymi organizatorami zawodów szkolnych.

Komitet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej stara się również doceniać zaangażowanie i poniesiony trud nauczycieli przygotowujących uczniów do uczestnictwa w Olimpiadzie. Na szczególne uznanie zasługują nauczyciele uhonorowani nagrodą „Za zasługi dla rozwoju olimpiad szkolnych”, przyznawaną przez Komitet Główny Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej tym nauczycielom, którzy byli opiekunami naukowymi laureatów w co najmniej trzech edycjach Olimpiady. W bieżącym roku nagrodę „Za zasługi dla rozwoju olimpiad szkolnych” otrzymali:

- dr Radosław Mącik z I Liceum Ogólnokształcącego im. S. Staszica w Lublinie,
- mgr Anna Chmura z Zespołu Szkół Ekonomicznych im. J. Korczaka w Dębicy,
- mgr Hanna Micińska z IV Liceum Ogólnokształcącego im. S. Staszica w Sosnowcu,
- mgr Waldemar Żytomski z III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie.

W tym samym dniu, po uroczystości w Ministerstwie Finansów odbyło się tradycyjne spotkanie laureatów, ich opiekunów i dyrektorów najlepszych szkół na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Spotkanie to w niezwykle interesujący sposób prowadziła Lidia Adamska – Wiceprezes Zarządu Giełdy.

MECENASI OLIMPIADY WIEDZY EKONOMICZNEJ

Premier
Rzeczypospolitej Polskiej

Szef Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów

AGENCJA ROZWOJU PRZEMYSŁU

Centrum Edukacji Statystycznej

PKO BANK POLSKI

Polska Izba Ubezpieczeń

Stowarzyszenie Księgowych
w Polsce

